

**TOMAATTIKEITTOA VAN GOGHIN PÄÄLLE - VERKKO-
KESKUSTELUA JUST STOP OIL -YMPÄRISTÖLIIKKEEN
AKTIVISMISTA**

Lotta Puurula
Kandidaatintutkielma
Taidekasvatus
MUTKU
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Musiikin-, taiteen- ja kulttuurintutkimuksen
Tekijä Lotta Puurula	
Työn nimi Tomaattikeittoa Van Goghin päälle – verkkokeskustelua Just Stop Oil -ympäristöliikkeen aktivismista	
Oppiaine Taidekasvatus	Työn laji Kandidaatin tutkielma
Aika 5.5.2023	Sivumäärä 20
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkin Helsingin Sanomien verkkojulkaisua ”Ympäristöaktivistit heittivät tomaattikeittoa Van Goghin teoksen päälle” (Riihinen ja Huhtamäki 2022), sekä julkaisun kommenttiosioon kertyneitä 80 kommenttia. Määrittelen kommenttien perusteella, miten Suomalainen yleisö verkkokeskustelijoiden kontekstissa suhtautuu Just Stop Oil -ympäristöliikkeen tekemään aktivismiin, sekä miten tätä aktivismia tuomitaan ja miten sitä pyritään rajoittamaan.</p> <p>Selitän tutkielmassani ensin Just Stop Oil -ympäristöliikkeen taustoja ja toimintatapoja. Selvitän lyhyesti myös suomalaisen ympäristöaktivismiin historiaa ja sen erityispiirteitä. Nämä rakentavat pohjaa analyysiosuuden tuloksille ja niiden ymmärtämiselle.</p> <p>Analyysiosuudessa teemoittelen verkkojulkaisun kommentteja, sekä jaan niitä negatiivisiin, positiivisiin ja neutraaleihin/irrelevantteihin näkemyksiin. Teemoittelemalla kommentteista nousi esiin neljä teemaa: aktivistien nuoren iän korostaminen, rangaistusten vaatiminen ja pohdinta, aktivismin keinojen kritisoiminen sekä aktivistien kannustus. Keskeisin teema oli aktivismin keinojen kritisoiminen, sillä kuuluisan taideteoksen ottamista aktivistisen teon kohteeksi pidettiin tuomittavana ja lainvastaisena suurimmassa osassa kommentteja. Pohdin analyysiosuudessa lisäksi Just Stop Oil -ympäristöliikkeen aktivismia performanssitaiteen näkökulmasta ja tuon esille Suomen museokentän ristiriitaista vastaamista kyseiseen aktivismiin.</p> <p>Tutkielma osoittaa, että pääosin suomalaiset verkkokeskustelijat tuomitsevat Just Stop Oil -ympäristöryhmän harjoittaman aktivismin. Toimintatapojen tuomitseminen ei kuitenkaan välttämättä tarkoita tavoitteiden saavuttamisen epäonnistumista. Ympäristöliikkeet tarvitsevat myös negatiivista julkisuutta.</p>	
Asiasanat taidekasvatus, ympäristöaktivismi, ympäristöliike, performanssitaide	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	YMPÄRISTÖAKTIVISMI ILMIÖNÄ.....	7
	2.1 Just Stop Oil -ympäristöliikkeen tavoitteet ja toimintatavat	7
	2.2 Ympäristöaktiivismin perinne Suomessa	9
3	TUTKIMUSASETELMA JA METODI	12
	3.1 Tomaattikeittoa Van Goghin päälle - Helsingin Sanomien julkaisun tarkastelua	13
	3.2 Verkkokeskustelua julkaisun kommenttikentässä.....	14
4	HULIGAANEJA VAI AKTIVISTEJA?.....	16
	4.1 Verkkokeskustelijoiden näkemykset Just Stop Oilin tempauksesta	16
	4.2 Millä perusteilla aktivismia tuomitaan ja millaisia rajoja sille asetetaan? .	18
	4.3 Kumpi on arvokkaampaa: taide vai elämä?.....	20
5	PÄÄTÄNTÖ.....	23
	LÄHTEET	25

1 JOHDANTO

Alkuvuodesta 2022 uusi ympäristöliike aloitti toimintansa Britanniassa; valtioltaan fossiilisista polttoaineista luopumista vaativa Just Stop Oil. Kyseinen liike on oikeastaan useamman ympäristöliikkeen aktivisteista koostuva ryhmittymä, jota ohjaa yksi selkeä ja yhteinen tavoite. Liikkeen nimestäkin lueattavissa oleva vaatimus 'just stop oil' [yksinkertaisesti, lopettakaa öljy(n) käyttö] on vaikea ymmärtää väärin.

Just Stop Oil tuli julkisuuteen ryminällä. Helmikuun 14. 2022 kaksi liikkeen aktivistia toimitti Iso-Britannian silloiselle pääministerille Boris Johnsonille uhkavaatimuskirjeen, jossa he vaativat, ettei valtio enää myöntäisi fossiilisiin polttoaineisiin uusia investointeja. Uhkavaatimuskirjeessä vaatimusta perusteltiin muun muassa sillä, että Johnson itse edellisenä vuonna COP26-ilmastokokouksen yhteydessä julisti hallituksensa tahtoa irtaantua nopeasti päästöjen aiheuttajista. Kirjeen lopussa aktivistit esittivät uhkauksensa: jos vaatimukseen ei vastata kuukauden kuluessa, niin liikkeen on pakko puuttua asioihin (Just Stop Oil 2023). Kuten arvata saattaa, vastausta aktivistien vaatimukseen ei tullut, joten Just Stop Oil käynnisti suoran toiminnan periaatteita noudattavan, paljon julkisuutta saaneen kampanjansa, joka monilta osin huipentui syksyllä 2022 kuuluisia taideteoksia kohtaan suunnattuihin tempauksiin.

Just Stop Oil sai kampanjansa alusta alkaen paljon huomiota medialta. Ennen syksyn taidegalleria-aktivismia, Just Stop Oil keräsi huomiota muun muassa Baftagaalan häiritsemisellä punaisella matolla (Gayle 2022 a), jalkapallo-otteluiden keskeyttämisellä maalitolppiin kiinnittymällä (Pandey 2022), öljy-yhtiöiden terminaalien blokkamisella ja polttoainekuljetuksien estämisellä (Gayle 2022 b, Gayle 2022 c), British Grand Prix -formulakisojen häiritsemisellä (Benson 2022), sekä muutaman bensa-aseman ja bensapumpun blokkamisella Lontoon keskustassa (Gayle 2022 d). Taidegallerioihin siirryttiin kesällä tempauksilla, joissa aktivistit liimasivat käsiään tunnettujen maalausten kehyksiin (Gayle 2022 e). Varsinaisen räjähdysliikkeenä julkisuudelle Just Stop Oil saavutti 14. lokakuuta 2022 liikkeen kahden aktivistin heitettyä tomaattikeittoa 1800-luvulla eläneen hollantilaistaiteilija Vincent Van Goghin

Auringonkukkia -maalauksen (1888) päälle Lontoon National Galleryssa. *Auringonkukkia* on yksi Van Goghin tunnetuimmista teoksista ja sen rahallisen arvon arvioidaan olevan lähes sata miljoonaa euroa. Maalaus ei vahingoittunut tomaattikeitosta fyysisesti, mutta teko riitti nostamaan tapahtuneen kansainväliseksi uutiseksi, joka tuomittiin niin mediassa kuin ihmisten mielipiteissä hyvin nopeasti.

Kandidaatin tutkielmassani keskityn tarkastelemaan suomalaisen yleisön mielipiteitä ja näkemyksiä Just Stop Oilin aktivismista, erityisesti juuri Van Goghin *Auringonkukkia* maalaukseen kohdistetun tempauksen kontekstissa. Aineistonani toimii Helsingin Sanomien artikkeli, *Ympäristöaktivistit heittivät tomaattikeittoa Van Goghin teoksen päälle* (Riihinen ja Huhtamäki 2022), jossa tempauksesta alun perin uutisoitiin, sekä artikkelin kommenttiosioon kertyneet 80 kommenttia. Kommentteja analysoimalla teen jäsennyksiä sen suhteen millä perustein Just Stop Oilin aktivismia tuomitaan ja miksi, sekä millaisia rajoja aktivismille pyritään asettamaan.

Just Stop Oilia ei ole Suomessa vielä tutkittu ajankohtaisuutensa vuoksi, minkä lisäksi myös kansainvälistä tutkimusta liikkeestä on hyvin niukasti. Tämän vuoksi käsittelem teoriaosuudessa yleisen ympäristöaktiivismin ilmiötä Suomen kontekstissa. Tarkoitukseni on keskittyä suomalaisten verkkokeskustelijoiden näkemyksiin Just Stop Oilin aktivismista. Pyrin löytämään vastauksia siihen, millainen ympäristöaktiivismi on ihmisten mielissä toivottavaa ja millaista ympäristöaktiivismia pidetään onnistuneena, sekä millaista ympäristöaktiivismia ihmiset ovat valmiita tukemaan. Tietous ilmastokriisistä ja sen vaikutuksista on muutaman viime vuoden aikana valtavirtaistunut, mikä on johtanut myös ympäristöaktiivismin uuden aallon syntyyn. Median luoma kuva, sekä julkisessa keskustelussa näkyvyyttä saavat mielipiteet aktivisteista ja ympäristöliikkeistä vaikuttavat ihmisten käsityksiin, ja siihen miten aktivismia arvotetaan. Tämän vuoksi on tärkeää tutkia, miten ympäristöaktiivismia tehdään ja miten se koetaan. Tutkimuskysymykseni ovat

- 1) miten suomalaiset verkkokeskustelijat kokevat Just Stop Oilin aktivismin
- 2) millä perusteilla tätä aktivismia ehkä tuomitaan
- 3) millaisia rajoja aktivismille ehkä asetetaan.

Käsittelem Just Stop Oilin taidegallerioihin keskittyntä aktivismia myös taideperformanssin näkökulmasta. Tomaattikeiton heittämisellä *Auringonkukkia* -maalauksen päälle luotiin illuusio taideteoksen sotkeutumisesta, mutta todellisuudessa maalaus oli paksun suojalasin suojaama. Teon tavoitteena voi katsoa olleen keskustelujen ja pohdintojen herättäminen ihmisten arvomaailmoista.

Tekstin selkeyttämisen vuoksi seuraavissa luvuissa käytän 'Just Stop Oil' nimestä lyhennettä 'JSO'. Tässä Johdannon ensimmäisessä luvussa käytän vielä ympäristöliikkeestä sen koko nimeä. Seuraavassa luvussa käsittelem Just Stop Oilin tavoitteita ja toimintatapoja hieman syvemmin. Taustoitan liikkeen syntyä ja sen ideologiaa.

Tätä seuraa teoriaosuus Suomalaisesta ympäristöaktivismista ilmiönä. Tämän jälkeen esittelen tutkimusasetelmaani. Seuraavassa luvussa käyn läpi valitsemaani aineistoa, eli Helsingin Sanomien artikkelia ja sen 80 kommenttia, joista nostan esiin tekstissä usein toistuvia teemoja. Analyysiosuudessa vastaan tutkimuskysymyksiini perustuen aineiston kommentteista löytämiini teemoihin, sekä pohdin aktivismin ja performanssitaiteen suhdetta. Päätäntöluvussa pyrin luomaan kokonaiskuvaa siitä, kohtaavatko Just Stop Oil -liikkeen tavoitteet ja yleisön reaktiot toisensa.

2 YMPÄRISTÖAKTIVISMI ILMIÖNÄ

2.1 Just Stop Oil -ympäristöliikkeen tavoitteet ja toimintatavat

18.10.2022, neljä päivää kohua herättäneen tomaattikeittotempauksen jälkeen, taidelehti Frieze julkaisi keiton heittäneiden kahden JSO:n aktivistin, Phoebe Plummerin ja Anna Hollandin haastattelun. Haastattelussa Plummerilta ja Hollandilta kyseltiin muun muassa syitä taideteoksen käyttämiselle protestin taustana, sekä syitä kohteeksi joutuneen Van Goghin teoksen valinnalle. Aktivistit kertoivat *Auringonkukkia* -maalauksen valikoituneen kohteeksi sen massiivisen kulttuurisen merkitysarvon vuoksi, ja että tämän vuoksi ihmiset ovat viimein alkaneet puhumaan JSO:n viestistä ja vaatimuksista. Tarkoituksena on siis ollut tehdä jotain sellaista, mikä varmasti herättää huomiota ja mielipiteitä, ja mitä ei voi ohittaa pelkällä olankohautuksella. Aktivistit kertoivat liikkeensä toimintatapojen noudattavan väkivallattoman suoran toiminnan periaatteita, ja ottaneensa inspiaraatiota muun muassa kansalaisoikeusliikkeestä, suffrageteista, sekä queer-liikkeestä. Plummer ja Holland myös totesivat JSOn aikovan jatkaa päivittäistä protestointiaan ja häiriön aiheuttamista niin pitkään kunnes heidän vaatimuksiinsa vastataan. (Durbin 2022).

JSO perusteleo julkisen häiriön aiheuttamistaan sillä, että perinteisinä pidetyt vaikuttamisen keinot, kuten esimerkiksi kansanedustajien tapaaminen, adressien kerääminen ja allekirjoittaminen, sekä marssien järjestäminen eivät ole tuottaneet tulosta (McGovan 2022). Radikaalimpi aktivismi nähdään ainoana keinona saavuttaa oikeaa muutosta, sillä sen avulla saadaan julkisuutta. Medialta saatu huomio onkin JSOlle elintärkeää. Liikkeen aktivistit esiintyvät julkisuudessa lisäksi omilla kasvoillaan ja nimillään, eivätkä anonyymeinä, vaikka pidätykset, sakkorangaistukset ja jopa vankilatuomiot voivat olla seurasta aktivistisiin tekoihin osallistumisesta. Tarkoituksena on osoittaa, että omien tekojen takana voidaan seistä ylpeänä (McGovan 2022).

Tästä näkökulmasta tomaattikeiton heittäminen *Auringonkukkia* -maalauksen päälle oli tarkkaan suunniteltu ja toteutuksessaan onnistunut mielenilmaus, sillä JSO sai sillä julkisuutta ennennäkemättömällä tavalla. Vaikka arvotaiteen käyttäminen aktivismin keinona olikin shokeeraavaa ja sai suuren osan ihmisiä tuomitsemaan koko ympäristöliikkeen, se ei automaattisesti tarkoita negatiivisia seurauksia liikkeen toiminnalle tai tavoitteiden saavuttamiselle. Kesällä 2022, siis ennen tomaattikeittotempausta, Britanniassa suoritettiin tutkimus, jossa 2000 ihmiseltä kyseltiin näkemyksiä ilmastonmuutoksesta, heidän valmiuksistaan osallistua ympäristöaktivismiin, sekä mielipiteitä Just Stop Oilista liikkeenä (Özden ja Glover 2022). Kyselyt suoritettiin kolmessa osassa; maaliskuussa ennen suurien protestien alkamista, huhtikuussa suurten protestien aikana, sekä protestien päättymisen jälkeen huhtikuun lopulla. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että huolimatta protestien mittavasta julkisesta häiriöstä niille osoitetun tuen määrä ei laskenut. Lisäksi nähtiin, että protestien jälkeen ihmiset olivat aiempaa valmiimpia myös itse osallistumaan ympäristöaktivismiin, vaikka suurin osa vastaajista ei tukenutkaan JSOn käyttämän aktivismin taktiikoita. Kyseessä on *radical flank effect*, millä tarkoitetaan radikaalimpien tekojen raivaavaan tietä maltillisemmalle toiminnalle, johon suuremman osan ihmisistä on helpompi lähteä mukaan. (Özden ja Glover 2022).

Tärkeää JSOn toiminnan onnistumisille on myös rahoitus. Liikkeen toimintaa rahoittaa *Climate Emergency Fund*, joka on ympäristöön keskittynyt rahoitusjärjestö. Tuloja JSO saa virallisen rahoituksensa lisäksi myös lahjoituksina liikettä tukevilta yksilöiltä ja järjestöiltä (Just Stop Oil 2023.). Tässä JSO eroaa oleellisesti esimerkiksi toisesta tunnetusta ympäristöliikkeestä, Extinction Rebellionista, jonka toiminta pyörii kokonaan pelkkien lahjoitusten varassa. Näin ollen Extinction Rebellion on riippuvainen julkisesta mielipiteestä – jos liike herättää liikaa kritiikkiä, ei varoja toiminnan ylläpitämiseenkaan tule (Lights 2022). JSOn ei siis tarvitse välittää aiheuttamastaan julkisesta 'närästä' samalla tapaa kuin monen muun ympäristöliikkeen ja – järjestön täytyy. Tomaattikeittotempauksen synnyttäneen kritiikin jälkeen JSOn edustaja totesikin, etteivät he ole tulleet tekemään ystäviä, vaan muutosta (Lights 2022).

Kuten johdannon alussa on mainittu, JSO koostuu useamman ympäristöliikkeen aktivisteista, joista yhtenä merkittävänä onkin juuri mainittu Extinction Rebellion. Toisena suurena vaikuttajana on ollut Insulate Britain, joka oli julkisuudessa lähinnä vuonna 2021, vaatimuksenaan brittiläisten kotien energiatehokkuuden lisääminen (Shackle 2022). Extinction Rebellion aloitti toimintansa vuonna 2018 ja onkin muutamassa vuodessa ehtinyt levitä Iso-Britanniasta yli 80 muuhun maahan (Rebellion Global 2023). Suomessa Extinction Rebellion tunnetaan paremmin nimellä Elokapina. Tämän kaiken lisäksi JSO kuuluu kansainväliseen A22-verkostoon, joka linkittää yhteen ympäristöön ja ilmastoon liittyviä projekteja useista eri maista (A22 2023). JSO nimen

alla toimii siis tehokas ryhmä toimijoita, joilla on jo ennestään laajaa kokemusta ja asiantuntijuutta ympäristöaktivismin tekemisestä.

2.2 Ympäristöaktivismin perinne Suomessa

Suomalaisen ympäristöaktivismin katsotaan usein syntyneen 1970- ja 1980 lukujen taitteessa, Kojjärvi-liikkeen myötä. Kojjärvi oli Forssassa sijaitseva merkittävä lintujärvi, jota uhkasi ojittamisen myötä kuivuminen. Kun järven ojittaminen aloitettiin pääsiäisenä 1979, joukko nuoria luonnonsuojelijoita kiirehti paikalle rakentamaan patoja ja kahlitsemaan itsensä kiinni kaivinkoneisiin. Tapahtuma synnytti uudenlaisen vaikuttamisen muodon Suomessa, ympäristöaktivismin (Immonen 1999, 21). Vaikka Kojjärvi-liike saikin runsaasti julkisuutta ja laajaa kannatusta, 101 luonnonsuojelijalle langetettiin aktivismin vuoksi sakkotuomiot ja Kojjärven kuivattamistakin jatkettiin aina vuoteen 1992 asti, ennen kuin se rauhoitettiin (Iso-Markku ja Tiitta 1999, 265).

Suomessa kaikenlainen kansalaisvaikuttaminen on perinteisesti keskittynyt lainmukaisiin toimiin. Epäjärjestys saa osakseen paljon huomiota, sillä lain rikkominen mielenilmauksissa on koettu syvänä loukkauksena järjestystä vastaan (Konttinen 1999, 137). Julkisuuden ja huomion saaminen on kuitenkin ympäristöaktivismitte tärkeää, vaikka kyseinen julkisuus olisikin pääosin negatiivista. 1990-luvun Suomessa eläinoikeusliikkeen iskut turkistarhoihin järkyttivät ihmisiä niiden omaisuuteen ja lailliseen elinkeinon kajoamiseen kannustavan luonteen vuoksi, mikä rikkoi perinteikästä ja maltillista kansalaistoiminnan ihannetta (Konttinen ja Peltokoski 2004, 7). Turkistarhaiskujen luoma mediajulkisuus toi kuitenkin kysymykset eläintenoikeuksista mukaan julkiseen keskusteluun, ja vaikka hetkellisesti iskujen vastustamisen vuoksi yleinen mielipide kääntyikin turkistarhaukselle selvästi myönteisempään suuntaan (Konttinen ja Peltokoski 2004, 20), ovat mielipiteet pitkällä aikavälillä muuttuneet. Animalian- ja Oikeutta Eläimille -järjestöjen vuonna 2022 tilaamaan taloustutkimuksen mukaan jopa 80 % suomalaisista ei hyväksy nykyisenkaltaista turkistarhausta, sekä selkeä enemmistö kansalaisista haluaisi kieltää turkistarhauksen kokonaan (Animalia 2022). Kojjärvi-liike puolestaan oli osaltaan vaikuttamassa niin Vihreän puolueen kuin Ympäristöministeriönkin perustamiseen Suomessa (Sohlstén 2007, 27).

Viime vuosina Suomessa näkyvimmin esillä olleet ympäristöliikkeet, ruotsalaisen Greta Thunbergin aloitteesta syntynyt Fridays for Future- koululakkoliike sekä Extinction Rebellionin Suomen paikallishaara Elokapina, ovat jatkaneet tällä suomalaisen perinteeseen vieraalla suoran toiminnan ja kansalaistottelemattomuuden viitoittamalla tiellä. Erityisesti Elokapina on saanut roikkua uutisotsikoissa julkista häiriötä aiheuttavien tempaustensa vuoksi. Elokapinan laukaisi julkisuuteen etenkin lokakuun alussa vuonna 2020 toteutettu tiesulku Helsingin Unioninkadun ja

Kaisaniemenkadun risteyksessä, jolloin poliisin poistumiskäskyä noudattamatta jättäneitä mielenosoittajia suihkutettiin pippurisumukkeella. Tapauksen myötä julkisuudessa keskusteltiin paljon siitä, onko liikenteen hetkellinen pysäyttäminen hyväksyttävä tapa osoittaa mieltä ja ihmeteltiin, miksi aktivistit tietoisesti rikkoivat lakia (Harkki 2021, 114). Pari vuotta myöhemmin, vuonna 2022, seitsemän poliisia asetettiin syytteeseen epäillyistä virkavelvollisuuden rikkomisista ja pahoinpitelyistä liittyen pippurisumutteen käyttämiseen mielenosoittajia vastaan (Kirsi 2022).

Vaikka varsinainen ympäristöaktivismi syntyikin vasta 1970-luvulla, luontoa pyrittiin suojelemaan myös aiemmilla vuosikymmenillä. Esimerkiksi ensimmäiset rauhoitetut metsäalueet, luonnonpuistot, perustettiin jo 1900-luvun alussa, sekä ensimmäiset kansallispuistot 1930-luvulla (Metsähallitus 2023). Suomen Luonnonsuojeluliittoa edeltänyt Suomen Luonnonsuojeluyhdistys perustettiin jo 1938, ja alkuvuosiin se järjesti esimerkiksi luontoretkiä ja julkaisi *Suomen Luonto* nimistä lehteä. 1960-luvulta lähtien toiminta alkoi politisoitua ja pyrkiä vaikuttamaan konkreettisemmin luonnonsuojeluun (Suomen Luonnonsuojeluliitto 2018). Myös eläinlajistoa pyrittiin suojelemaan ja esimerkiksi 1950-luvulla sukupuuton partaalla ollut laulujoutsen rauhoitettiin osittain kirjailija Yrjö Kokon tekstien ansiosta - laulujoutsenesta tuli sittemmin Suomen kansallislintu ja elinvoimainen laji (Luontoportti 2023). Tätä kaikkea aiempien vuosikymmenten ympäristövaikuttamista yhdistääkin sen konventionaaliset, lainmukaiset ja maltilliset keinot toimia. Kollektiivisen toiminnan muodot, kuten mielenosoittaminen, määräytyy sen kulttuurin mukaan, missä elämme. Suomesta puuttuu väkivaltaisuuksiin yltyvän mielenosoittamisen kulttuuri – päinvastoin sitä leimaa usein kurinalaisuus ja rauhanomaisuus (Konttinen 1999, 135). Tätä historiaa vasten peilattaessa on helpompi ymmärtää miksi julkista häiriötä aiheuttava ympäristöaktivismi edelleen herättää niin paljon keskustelua ja kielteisiä tunteita.

JSON tempaus tomaattikeiton kanssa Lontoon National Galleryssa oli siis myös Suomessa iso kohu ja shokki. Yle haastatteli Kansallisgallerian pääjohtajaa Kimmo Levää muutama päivä tempauksen jälkeen siitä, miten Suomessa suhtaudutaan ja varaudutaan tällaiseen ympäristöaktivismiin. Levä tuomitsee JSON tempauksen jyrkästi toteamalla, että ”ilmastonmuutos on vakava asia, mutta aktivistien tapa tuhota arvokkaita teoksia on väärä keinoa toimia” (Rinta-Tassi 2022). Levä kertoo myös, että kyseinen tomaattikeittotempaus on jo johtanut toimenpiteisiin Kansallisgalleriassa, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi taidemuseon turvajärjestelyjen tehostamista pohditaan. Huolta museokentän ammattilaisissa aiheutti myös Elokapina julkaisemalla marraskuussa 2022 twiitin, jossa luki: ”Maailmalla museoaktivismi leviää ja suomalaiset odottavat mikä on Elokapinan vastine tälle liikehdinnälle. Tällä viikolla se selviää” (Elokapina 2022). Pian twiitin julkaisemisen jälkeen Suomen museoammattilaisten sähköpostilistalle lähetettiin viesti, jossa varoitettiin Elokapinan twiitista ja kehoitettiin kaikkia museoita varautumaan mahdollisesti tulossa olevaan ”ilmastoaktivismiin ja

siihen liittyviin vahingontekoihin” (Rajavuori 2022). Todellisuudessa Elokapina ei aikunut kulkea JSON jalanjäljissä aikomuksenaan sotkea taideteoksia, mutta twiitti toi heille julkisuutta. Elokapinan ja Greenpeacen aktivistit osoittivat mieltään Tahto -urheilumuseon edustalla Helsingissä, sillä museossa meneillään ollut näyttely *Menneen talven lumet* sponsoroi öljy-yhtiö St1 (Hyttinen 2022).

3 TUTKIMUSASETELMA JA METODI

Aineistonani toimii Riihisen ja Huhtamäen, Helsingin Sanomissa 14.10.2022 julkaistu artikkeli, ”Ympäristöaktivistit heittivät tomaattikeittoa Van Goghin teoksen päälle”. Pääosaa näyttelee kyseisen artikkelin verkkojulkaisun kommenttiosioon kertyneet 80 kommenttia, jotka on jätetty aikavälillä 14-16.10.2022, eli kahden päivän sisällä artikkelin julkaisusta. Valitsin Helsingin Sanomien artikkelin ja sen yhteyteen kerääntyneet kommentit analyysini aineistoksi, sillä halusin tutkia ihmisten mielipiteitä ja sitä, miten JSO näyttäytyy suomalaiselle yleisölle uutisten välityksellä. Helsingin Sanomat valikoitui muista sanomalehdistä ja uutistoimistoista aineistokseni sen vuoksi, että sen artikkeleita kommentoidessa on käytettävä omaa nimeä. Kommentointi ei siis ole anonyymiä, kuten esimerkiksi Ylen verkkojulkaisuissa tai monien muiden suurten sanoma- ja iltapäivälehtien julkaisuissa. Anonyymiys voi helpommin johtaa kärjistyneisiin mielipiteisiin ja ’trollaamiseen’. Omalla nimellä kommentoimisen lisäksi valitsemani Helsingin Sanomien artikkeli on maksumuurin takana, eli sitä pääsee lukemaan ja kommentoimaan ainoastaan lehden tilaajat. Nämä seikat todennäköisesti rajaavat verkkokeskustelusta ulos erityisen provosoivat kommentit, ja keskustelu pysyy tutkimuksen kannalta luotettavammissa muodossa. Tietoturvasyistä sekä tutkimuksen etiikan kannalta käsittelen kommentteja kuitenkin anonyymeinä, eli jätän kommentoijien nimet mainitsematta. En myöskään tule säilyttämään kommentoijien nimiä itselläni missään muodossa.

Sovellan verkkokeskustelun tutkimisessa diskurssianalyysia ja teemanalyysia, joiden avulla pyrin hahmottelemaan kommentteissa usein toistuvia ja esiin nousevia teemoja. Diskurssianalyysissä keskeistä on tutkia kielen asemaa sosiaalisena toimijana, minkä vuoksi se onkin niin kielenkäytön kuin kielenkäyttötilanteen tutkimista (Pietikäinen ja Mäntynen 2019, 14). Nämä ovat oleellisia lähestymiskulmia, kun tarkastellaan ihmisten kirjoittamien kommenttien mukaan jäsentyvää kuvaa ympäristöaktivismista. Diskurssianalyysin avulla pyrin hahmottamaan sitä millaista kieltä kommentoijat käyttävät puhuessaan aktivisteista ja millaista kuvaa heistä tämän

kielenkäytön perusteella luodaan. Näissä diskursseissa onkin kyse myös vallasta ja tiedontuottamisesta - siitä millaiset merkitykset saavat painoarvoa ylitse toisten (Pietikäinen ja Mäntynen 2019, 16). Teemoittelun kautta muodostan kommentteista niissä toistuvia teemoja, minkä jälkeen alkaa yksityiskohtaisempi tarkastelu. Diskurssianaalisyys toimii siis tutkimukseni päämetodina ja teema-analyysi tarkentaa sitä, miten aiheistoani tutkin ja mitä asioita sieltä nostan esiin.

3.1 Tomaattikeittoa Van Goghin päälle - Helsingin Sanomien julkaisun tarkastelua

Tomaattikeiton heittämisestä *Auringonkukkia* -maalauksen päälle Lontoon National Galleryssa oli ehtinyt kulua vain muutama tunti, kun Helsingin Sanomat uutisoi tapahtuneesta artikkelissaan "Ympäristöaktivistit heittivät tomaattikeittoa Van Goghin teoksen päälle" (Riihinen ja Huhtamäki 2022). Artikkelin pohjaksi mainitaan, että asiasta ovat uutisoineet uutistoimistot AFP ja Reuters, sekä viitataan sosiaalisessa mediassa levinneeseen videoon, jossa tapahtumaa kuvataan. Artikkelin on itsessään melko lyhyt ja toteava, mikä on uutisartikkelille ominaista. Artikkelin alussa kerrotaan lyhyesti kahden aktivistin heittäneen keittoa Van Goghin teoksen päälle ja poliisin ottaneen tekijät kiinni. Myös aktivistien paikalla esittämät kysymykset mainitaan. Tämän jälkeen artikkelissa kerrotaan aktivistien kuuluvan "öljynvastaiseen Just Stop Oil -ryhmittymään, joka on aiemmin tehnyt taidemuseoissa ympäri Eurooppaa liimaustempauksia" (Riihinen ja Huhtamäki 2022). Näistä liimaustempauksista mainitaan kaksi, minkä lisäksi kerrotaan, ettei niissä tarkoituksena ole ollut taideteosten vahingoittaminen. Artikkelissa todetaan lyhyesti, ettei myöskään *Auringonkukkia* -maalaus ole vahingoittanut, sillä maalausta suojaa lasi. JSOn vaatimukset mainitaan, sekä kerrotaan, että "se on järjestänyt protesteja ympäri Lontoota viime viikkoina". Lopuksi artikkelissa tuodaan vielä esille *Auringonkukkia* -maalauksen rahallinen ja kulttuurinen arvo.

Päällisin puolin katsottuna artikkeli vaikuttaa neutraalilta ja puolueettomalta. Se ei ota kantaa siihen, onko aktivistien teko hyväksyttyä vai ei. Mielenkiintoista on kuitenkin huomioida, ettei artikkelin otsikossa mainita maalausta suojaannutta suojalasia. Otsikko rakentaa mielikuvaa, jonka mukaan jotain peruuttamatonta olisi tapahtunut. Suojalasia ei mainita tekstissäkään sen alussa, vaan vasta useamman lauseen jälkeen. Se mitä kerrotaan, on aivan yhtä tärkeää kuin se mitä jätetään kertomatta. Syynä tähän kenties on klikkiotsikoiden yleistyminen, eli tapa tehdä uutisotsikoista todellista tapahtumaa shokeeraavampia, jotta mahdollisimman moni lukija 'klikkaisi' artikkelin auki.

Toinen neutraalia lähestymistapaa horjuttava huomio tulee kuvatekstistä, johon on kirjoitettu "Aktivistit liimasivat kätensä seinään tärveltyään maalauksen keitolla".

Artikkeliin liietytyssä kuvassa keiton heittäneet kaksi aktivistia ovat polvistuneet tomaattikeittoa valuvan *Auringonkukkaa*-maalauksen eteen, toinen käsi seinään liimatuna. Kuvatekstin ”tärveltyään” on mielenkiintoinen sanavalinta uutisartikkelissa, jossa muuten päätekstistä puuttuvat adjektiivitkin lähes kokonaan. Kotimaisten kielten keskuksen Kielitoimiston sanakirja sanoo termistä ”tärvellä” seuraavanlaisesti: ”tehdä (käyttö)kelvottomaksi, turmella, pilata” (Kielitoimiston sanakirja 2023). Artikkelissa kuitenkin mainitaan, ettei maalaus kokenut fyysistä vahinkoa. Tärvellä sanan käyttäminen kuvatekstissä on täten harhaanjohtavaa ja poikkeavaa muuhun tekstiin verrattuna.

Artikkelissa käytetään toistuvasti termejä ”aktivisti” ja ”tempaus” kuvaamaan tomaattikeiton heittämistä ja heittäjiä. Muita esiintyviä termejä ovat ”tekijät”, sekä hieman enemmän tarkentavat ”ilmastoaktivistit”, ”ympäristöaktivistit”, sekä ”liimaustempaus”. Artikkelin kielenkäyttöä mukailien, käytän tässä tutkielmassa myös itse tapahtuneesta termiä tempaus ja kutsun tekijöitä aktivisteiksi. Termien pitäminen yhdenmukaisina ja neutraaleina on tärkeää tutkimuksen objektiivisuudelle.

3.2 Verkkokeskustelua julkaisun kommenttikentässä

”Ympäristöaktivistit heittivät tomaattikeittoa Van Goghin teoksen päälle” (Riihinen ja Huhtamäki 2022) artikkelin alla olevaan kommenttiosioon jätettiin 80 kommenttia aikavälillä 14-16.10.2022. Kommentoijat ovat Helsingin Sanomien tilaajia, sillä artikkelin lukeminen ja kommentointi on asetettu maksumuurin taakse. Nimien lisäksi kommentoijista ei ole muuta tietoa saatavilla. Suuri osa kommentteista on vuorovaikutuksessa keskenään, eli artikkelin kommentoinnin lisäksi myös toisten jättämiin kommentteihin on reagoitu. Kommenttiosiota voi siis luonnehtia verkkokeskusteluksi.

Yksi tapa reagoida toisten jättämiin kommentteihin Helsingin Sanomien verkkojulkaisuissa on painaa ”hyvin argumentoitu” painiketta – eli tykkäysnappia. En kuitenkaan käsittele näitä kommentteille jätettyjä tykkäyksiä niiden määrän suhteen, eli siitä näkökulmasta millaiset mielipiteet ovat saaneet eniten tykkäyksiä. En usko, että tämä antaisi totuudenmukaista kuvaa eniten kannatusta saaneista mielipiteistä, sillä jätetyt tykkäykset vaihtelevat suuresti sen mukaan, kuinka pian artikkelin julkaisun jälkeen kommentti on jätetty. Artikkelin on tullut ulos 14.10.2022 klo: 15:37, ja ensimmäisen tunnin aikana jätetyt kommentit ovat keränneet näitä ”hyvin argumentoitu” -tykkäyksiä jopa 400–900 kappaletta. Tykkäyksien määrä pääosin vähenee sitä mukaan mitä uudemmassa kommentista on kyse. Kommenttiketjun uusin eli viimeinen kommentti on jätetty 16.10.2022 klo: 15:29 ja sille on annettu vain yksi ”hyvin argumentoitu”-tykkäys. Tästä voimme lähinnä päätellä sen, että verkkokeskustelijat olivat kaikista aktiivisimmillaan uunituoreen artikkelin äärellä. En siis tule

käyttämään tykkäyksiä sen määrittelymiseen, ilmeneekö verkkokeskustelussa enemmän positiivisia vai negatiivisia mielipiteitä.

Kävin kommentteja läpi niin, että ensin jaottelin niitä kolmeen kategoriaan; negatiiviset, positiiviset ja neutraalit/irrelevantit. Negatiivisilla kommentteilla tarkoitan sitä, että JSON aktivistit ja tempaus nähtiin kielteisessä valossa ja tämä tuotiin kommentteissa selvästi esiin. Positiivisilla kommentteilla tarkoitan puolestaan sitä, että JSON tempaus herätti kannatusta, sympatiaa ja ymmärrystä, mikä myös sanoitettiin kommentteissa selkeästi. Neutraalit ja irrelevantit kommentit eivät ottaneet selkeää kantaa JSON tempaukseen, tai käsittivät jotain täysin aiheesta irrallista teemaa. Tällaisia irrallisia teemoja olivat ilmastonmuutoksen aiheuttajista käydyt keskustelut useiden kommenttien välillä, pääosin keskittyen liikakansoituksen teemoihin. En ota näitä kommentteja tai mielipiteitä huomioon analyysissäni sen enempää, sillä ne eivät liity tutkimuskysymyksiini. Suurin osa kommentteista on kuitenkin keskittynyt keskusteluun JSON tempauksesta, joten irrallisten teemojen jättämisellä analyysin ulkopuolelle ei ole merkitystä. Positiivisia kommentteja keskusteluketjussa on kaikkiaan vähemmän kuin negatiivisia; 11 kappaletta. Negatiivisia kommentteja löytyi 47 ja neutraaleja/irrelevantteja 22. Negatiiviset kommentit näyttelevät verkkokeskustelussa siis pääosaa huomattavissa olevalla enemmistöllä.

Seuraavaksi etsin kommentteista niissä usein toistuvia sanoja ja väitteitä, joiden avulla pyrin luomaan teemoja, joiden alle kommentit voisi sijoittaa. Tällaisiksi usein toistuviksi teemoiksi muodostui: aktivismin keinojen kritisoiminen, aktivistien nuorena esiin tuominen, sakkorangaistusten vaatiminen tai niiden pohdinta sekä aktivistien kannustus. Seuraavassa luvussa syvennyn näihin teemoihin tarkemmin.

4 HULIGAANEJA VAI AKTIVISTEJA?

4.1 Verkkokeskustelijoiden näkemykset Just Stop Oilin tempauksesta

”Ihmettelen, miksi puhutaan aktivisteista. Minusta nämä henkilöt ovat huligaaneja.”

Keskeisimmäksi teemaksi kommentteista nousee esiin aktivismin keinojen kritisoiminen, mikä oli myös oletukseni tutkimuskysymyksieni valossa. Tomaattikeiton heittämistä *Auringonkukkia* -maalauksen päälle pidettiin kommentteissa yleisesti ottaen tuomittavana tekona. Useissa kommentteissa tuotiin ilmi, ettei keiton heittämisen ja öljyn käytön vastustamisen välillä nähty loogista yhteyttä, eli tempauksen taktiikkaa ei ymmärretty. Kuuluisan taideteoksen käyttämistä teon kohteena pidettiin haitallisena myös JSOlle itselleen, sillä näin radikaalin teon nähtiin vieraannuttavan ihmisiä ympäristöliikkeestä ja sen tukemisesta. Erityisesti tämä järkytys tunnetun ja rakastetun taideteoksen ”tarvelemisestä” nousee esiin tärkeimmäksi syyksi tuomita teko. Vincent Van Goghin *Auringonkukkia* -maalausta luonnehditaan kommentteissa muun muassa ihmiskunnan taidearteeksi, kulttuuriperinnöksi sekä korvaamattomaksi taideteokseksi.

”Minusta he näyttävät lähinnä narsistisilta teineiltä, jotka haluavat olla ”tuhmia”

Toinen keskeinen teema kommentteissa on aktivistien nuoren iän esiin tuominen. Mielenkiintoista on, että aktivistien ikää korostettiin niin negatiivisissa kuin positiivisissakin kommentteissa. Negatiivisissa kommentteissa, kuten yllä olevassa sitaatissa, tuotiin esille nuoruuden olennaisesti kuuluvaa kapinointia, sekä myös nuoresta iästä johtuvaa ymmärtämättömyyttä ja ”tyhmyyttä”. Kommentoijat arvelivat, ettei nuorilla

ole aiheestaan tarpeeksi tietämystä – yllä esitetty sitaatti yhdestä kommentista jatkuu seuraavasti:

”En tiedä ovatko he johdonmukaisia ja vaativat ydinvoimaloiden nopeata lisärakentamista vai mitä.. Talven tullen Englannissa on kylmää asunnoissa ilman lämmitystä. Ehkä nuoret pyytävät iskää vääntämään lämpöpatteriin lisää tehoa, koska villahousujen käyttö sortaa eläimiä. Lämpöhän tulee niinku siitä putkesta.”

Nuorten ymmärtämättömyyttä tuotiin esiin myös näin:

”Onkohan nämä aktivistit miettineet kuinka monta elää päättyy hyvin todennäköisesti enenaikaisesti, jos öljyn ja kaasun käyttö lopetaan heti seinään? Olis kiva jos maailman ongelmat ratkeaisi näin helpolla, mutta kun kun ongelma näyttää helpolta, niin todennäköisesti ei ymmärrä ongelmaa.”

”Otaksutko, että nuo tytöt edes ymmärtävät, miten tuo keitto tölkkeineen valmistetaan? Samoin kuin t-paitansa jossain thaimaalaisella hikipajalla ja tuodaan lentokoneella Englantiin. Taitaisivat yllättyä, jos joskus kuulevat totuuden.”

Aktivistien ikä nousee esiin positiivisissa kommentteissa puolestaan siltä kannalta, että halutaan osoittaa myötätuntoa nuorten kokemalle hädälle ilmastokriisin edessä. Nuorten tekemä aktivismi hyväksytään, sillä ymmärretään, että nuoret ovat huolissaan omasta tulevaisuudestaan:

”Sympatiani ovat täysin näiden nuorten puolella. He eivät voi rahalla ostaa mediasta tilaa protestilleen. He tietävät, että maalaus ei vahingoitu suojalasin ansiosta, mutta hetken aikaa joku kuuntelee heitä. Heidän on pakko yrittää tätä konstia, heidän omatuntonsa käskkee. Arvotaide on samaa rahan maailmaa kuin se porukka, joka antaa ilmastonmuutoksen edetä, koska he itse ehtivät kuolla ajoissa rikkauksineen.”

Kolmas teema aktivistiseen tekoon suhtautumisessa on sen laittomana pitäminen ja täten erilaisten sakkorangaistusten pohtiminen. Tekoa kuvaillaan muun muassa rikolliseksi ja lainvastaiseksi toiminnaksi, vahingonteoksi, ympäristöaktivismiterroriksi sekä sabotaasiksi. Maalaukseen, jota pidetään joidenkin kommenttien perusteella ihmiskunnan yhteisenä kulttuuriperintönä ja taidearteena, ei olisi ollut oikeutta kajota. Kommentoijat esittävät erilaisia vaihtoehtoja aktivistien rankaisemiselle, kuten sanktioiden korottamista ja JSON saattamista ”yhteisvastuulliseen korvausvastuuseen”. Myös radikaalimpia rankaisemisen keinoja tuodaan esille, pääosin aktivistien jättäminen liimattuna kiinni seinään tai ketjuilla kahlitseminen galleriatilaan eristettynä, esimerkiksi viikon ajaksi. Rangaistuksia pohtivista kommentteista käy myös ilmi, ettei viesti maalauksen säilymisestä täysin ehjänä ole mennyt kaikille perille, kuten korvausvastuuta pohtivasta kommentista näemme:

”Eikö ryhmittymää saada yhteisvastuulliseen korvausvastuuseen? Varmasti joku jäsenrekisteri löytyy ja mukana saattaa olla varakkaitakin ihmisiä. Satoihin tuhansiin nousevat korjauskulut ovat tietenkin mahdottomia maksaa kahdelle varattomalle nuorelle.”

Kommentissa viitataan oletettuihin satojen tuhansien suuruisiin korjauskuluihin, joita todellisuudessa ei ole tarpeen tehdä.

Neljäs teema koskee positiivisia kommentteja, eli aktivistien kannustamista. Tämä teema ei aiempien tapaan tuomitse JSOn harjoittamaa aktivismia, mutta on tärkeää nostaa omaksi teemakseen sen alleviivaamiseksi, etteivät kaikki käsittäneet tempausta kielteisellä tavalla. Nuorille osoitetun sympatian lisäksi positiivissa kommentteissa tempausta pidettiin onnistuneena ja vaikuttavana. Kommenteissa tuodaan esille, kuinka aktivistien esittämät kysymykset taiteesta ja elämästä ovat saaneet ajattelemaan sitä mikä todella on tärkeintä. Aktivisteja kutsutaan rohkeiksi ja heidän vaikumustaan ihaillaan.

“Loistavaa toimintaa! Hyvälle asialle tuli paljon näkyvyyttä. Tekijät saattoivat luottaa mediaan, että otsikoissa ei varmasti mainita maalauksen suojalasia.”

“Erittäin onnistunut ja monitasoinen kannanotto. Ja miten nerokasta tärvellä juuri öljyväri-maalaukset!”

Näistä yllä esitellyistä teemoista saa siis kokonaiskuvan, että artikkelin verkkojulkaisun 80 kommenttiin mahtuu mielipiteitä laidasta laitaan, pääpainon ollessa kuitenkin teon tuomitsemisen kannalla. Seuraavassa alaluvussa keskityn syvemmin ensimmäiseen nostamaani teemaan, eli aktivismin keinojen kritisoimiseen, sillä se vastaa muita teemoja tarkemmin tutkimuskysymyksiini aktivismin tuomitsemisen perusteista ja sille rajojen asettamisesta. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni, eli miten suomalaiset verkkokeskustelijat kokevat JSOn aktivismin, voimme tässä kohtaa aineiston analyysiin nojaten vastata, että suurempi osa verkkokeskustelijoista kokee JSOn aktivismin kielteisessä valossa. Aineistoni ei riitä määrittelemään suomalaisten kokemusta aktivismista siinä mittakaavassa, että sen voisi yleistää kaikkiin suomalaisiin, mutta uskon sen heijastelevan yleisiä mielipiteitä ja täten luovan luotettavaa kuvaa siitä, millaista suhtautuminen aktivismiin laajemmassa mittakaavassa voisi olla.

4.2 Millä perusteilla aktivismia tuomitaan ja millaisia rajoja sille asetetaan?

“Tärkeää asiaa, mutta ei pitäisi näin tehdä.”

Huoli ja järkytys *Auringonkukkia* -maalauksen kunnon puolesta on aineistoni perusteella painavin syy tuomita JSOn aktivistinen teko. Tempausta kuvailtiin muun muassa adjektiiveilla törkeä, järjetön ja epäonnistunut lukuisia kertoja. Tekoa kutsuttiin myös naiiviksi ja sivistymättömäksi, sekä aktivisteista käytettiin sanoja töhrijät, typerykset, fanaatikot, fundamentalistit ja huligaanit. Syyt taideteoksen ottamiselle aktivismin kohteeksi eivät ole auenneet yleisölle ja tekoa on nimitetty kommenteissa

jopa kulttuurituhonnaksi. Kommentteja yhdistää se, että tämänkaltaista radikaalina pidettyä aktivismia pidetään vääränä tapana vaikuttaa ihmisten mielipiteisiin ja valitseviin tilanteisiin. Yllä nostamassani sitaatissa kiteytyy aktivismin tuomitseminen: *ei pitäisi näin tehdä*. Voisi kysyä miten aktivismia sitten pitäisi tehdä, ettei se aiheuttaisi vahinkoa tai mielipahaa, mutta kuitenkin olisi vaikuttavaa ja saisi muutosta aikaan?

JSON vaatimusta, eli öljyn käytön lopettamista, pidetään kommentteissa perusteltuna ("valituksien arvoisena asiana") ja ympäristöstä huolehtimista ylipäätään tärkeänä, mutta tapaa tämän asian ilmi tuomiseen vääränä. Kommenteissa toistuu väite, että tällainen tempaus kääntyy nopeasti tekijöitään vastaan, että aktivistien viesti ei tällä tavoin mene perille ja että tällainen toiminta saa vain ihmiset helpommin kääntymään ilmastoliikettä vastaan. Tempausta pidetään siis kokonaisuutena epäonnistuneena. Mutta onko se todella epäonnistunut, jos kommentoijat kuitenkin käyvät keskustelua aiheesta ja toteavat aktivistien tavoitteen sinänsä olevan hyväksyttävä, vaikka keinot sen saavuttamiseen hylätäänkin?

Ympäristöaktivismin ja laajemmin kaiken aktivismin perinteeseen Suomessa on kuulunut vahvasti lain noudattaminen ja sen puitteissa toimiminen, kuten tämän tutkielman toisessa luvussa olen selvittänyt. Lainvastaiset mielenosoituksen keinot ovat nopeasti keränneet vastustusta jopa ryhmissä, jotka ovat ajaneet samoja asioita, vain eri keinoin. Erityisesti kaikenlainen omaisuuteen kajoaminen on nähty tuomittavana ja rikollisena toimintana. Nähdäkseni tämä perinne jatkuu edelleen, ja se tulee ilmi JSON aktivismin tuomitsemisessa. Tomaattikeiton heittäminen julkisessa taidemuseossa kuuluisan maalauksen päälle nähdään omaisuuteen ja yksityisomistukseen puuttuvana toimena ja täten siis ei-hyväksyttävänä.

"Oikeaa ympäristöaktivismia olisi tehdä jotain ympäristön hyväksi."

Ympäristöaktivismille pyritään kommentteissa asettamaan nykyistä toimintaa ahtaammat rajat. Kuten yllä esitetystä sitaatista, myös monessa muussa kommentissa vaadittiin ympäristöaktivisteja tekemään "oikeita", konkreettisia tekoja ympäristön hyväksi. Taidemuseoon suunnatulla tempauksella ei nähty olevan minkäänlaista ympäristölle hyväksi olevaa vaikutusta – korkeintaan haitallista ruuan tuhlaamisen näkökulmasta ("ruuan tuhlaamisen pitäisi olla rikos jo itsessään", "tuonkin keiton olisivat voineet antaa jollekin nälkäiselle"). Esimerkkejä oikeanlaisesta ympäristöaktivismista olisi kommentoijien mielestä esimerkiksi:

"Sitten kun tulee ensimmäinen tempaus näiltä nuorilta, jossa kerrotaan miten fossiiliset saadaan korvattua kustannustehokkaasti, järkevästi ja reilusti niin, että muutos tapahtuu globaalisti samaan aikaan, sitten nostan hattua."

"Voisi vaikka kiertää asentamassa vähävaraisten koteihin ilmalämpöpumppuja tai perustaa hiilivaraston tai muuta sellaista."

”Minäkin olen kyllä huolestunut ilmastonmutoksesta ja kannatan päästöjen vähentämistä. Yritän henkilökohtaisilla valinnoillani tehdä oman osani ja uskon, että moni muu tekee samoin.”

Oikeanlainen aktivismi olisi siis konkreettisten tekojen tekemistä henkilökohtaisella tasolla, sekä kansainväliseen politiikkaan liittyvien ongelmien ratkaisemista. Kommenttien perusteella voi tulkita, että ympäristöaktivismi ei saisi puuttua ihmisten elämään kysymättä tai aiheuttaa julkista häiriötä. Sen tulisi tapahtua lakipykälien sallimien rajojen sisällä. Nuorisotutkimus -lehden (2/2021) pääkirjoituksessa kerrotaan, että vaikka nuorten aktivoitumista on ihailtu, ovat aktivistinuoret myös onnistuneet ”astumaan valtainsituutioiden varpaille”. Osa aikuisyhteiskunnan edustajista rajaisikin nuorten aktiivisen yhteiskunnallisen osallistumisen sellaisiin raameihin, jossa sitä olisi helpompi kontrolloida (Honkatukia ja Rättilä 2021, 2).

On mahdollista nähdä jatkumo suhtautumisessa JSOn taidegallerioihin kohdistuneessa aktivismissa, sekä tämän tutkielman toisessa luvussa mainitun 1990-luvun turkistarhoihin kohdistuneessa eläinoikeusaktivismissa, välillä. Molempiin liittyy vahva viholliskuva, jossa aktivisteja pidetään koko yhteiskunnallisen järjestyksen vastustajina. Turkistarhauksen kontekstissa aktivistien tekemät iskut tuntuivat täysin käsittämättömiltä suomalaisessa kulttuurissa, ja aktivistit leimattiinkin normaaliyhteiskunnasta syrjäytyneiksi nuoriksi (Konttinen ja Peltokoski 2004, 58–59). Sama viholliskuva toistuu JSOsta keskusteltaessa tutkimissani kommentteissa, joissa arvotaiteeseen kajoamista pidetään sabotaasina ja aktivisteja kutsutaan huligaaneiksi.

4.3 Kumpi on arvokkaampaa: taide vai elämä?

Aineistooni lukeutuvien 80 kommentin joukosta löytyi kaksi kommenttia, joissa mainittiin sana *performanssi*. Sivistyssanakirja määrittelee performanssin käsitteen tarkoittavan ”kuvataidemuotoa jossa taiteilija luo ja esittää teoksen esitystilanteessa ja on itse osa teosta” (Suomisanakirja 2023). Pohdinkin siis sitä, voiko Van Goghin maalauksen päälle tomaattikeiton heittämistä tarkastella myös performanssitaiteen näkökulmasta. Modernille performanssitaiteelle olennaista on oman tietoisuuden tekeminen performatiiviseksi, usein oman kehon toimiessa tärkeimpänä elementtinä (Carlson 2006, 19). JSOn tempauksissa - ei pelkästään *Auringonkukkia* -maalauksen tapauksessa - keskiössä on usein aktivistien kehojen ja ruumiillisuuden hyödyntäminen. Aktivistit ovat liimanneet käsiään taidegallerioiden seinisiin ja maalausten kehyksiin, kahlinneet itsensä jalkapallomaalien tolppiin ja estäneet liikenteen kulun istumalla ajoradoilla. Aktivistit ovat laittaneet omat kehonsa ’peiliin’, riskeistä välittämättä. Performanssin esiintymislavana ja rekvisiittana on toiminut se ympäristö, missä mikäkin tempaus on

toteutettu. Tällaisen performatiivisen teon toteuttaminen taidegallerian sisällä hyvin luontevasti rajaa tapauksen kuin omaksi taideteoksekseen.

Taidelehti Friezen haastattelussa tomaattikeittotempauksen toteuttaneet aktivistit, Plummer ja Holland, kertovat alun perin pohtineensa teon kohteeksi jotain Andy Warholin teosta - ”purely for how meta it would have been” (Durbin 2022). Andy Warhol oli yhdysvaltalainen pop-taiteilija, joka tuli 1960-luvulla tunnetuksi erityisesti keittotölkkejä jäljittelevistä maalauksistaan ja silkkipainografiikastaan (Encyclopedia Britannica 2023). Tomaattikeittotökin sisällön heittäminen tomaattikeittotölkkiä esittävän taideteoksen päälle olisi ollut kenties helpommin ymmärrettävissä performatiiviseksi teoksi, kuin miten keiton heittäminen Van Goghin teoksen päälle ymmärrettiin. Maksimaalisen huomion saaminen tempaukselle kuitenkin ajoi Warholista ohi kohdetta valikoitaessa.

Heittäessään tomaattikeittoa *Auringonkukkaa* -maalauksen päälle aktivistit esittivät kysymykset ”kumpi on arvokkaampaa, taide vai elämä?” sekä ”oletteko enemmän huolissanne taideteoksen suojelusta vai planeetan ja ihmisten?” (Riihinen ja Huhtamäki 2022). Keiton heittäminen maalauksen päälle provosoivine kysymyksineen oli illuusiota - maalaus ei todellisuudessa kokenut fyysistä vahinkoa. Aktivistit onnistuivat luomaan hetkellisen mielikuvan, jossa ikään kuin *Auringonkukkaa* -maalaus olisi kin sotkeutunut. Tämän illuusion päälle kysymyksen esittäminen siitä, ovatko ihmiset enemmän huolissaan taideteoksen vai planeetan suojelusta, vaikuttaa tarkkaan harkittu.

Kun ottaa huomioon maapallon liikakansoituksen, performanssinsa toki epämiellyttävästi sai harkitsemaan onko taide ihmiselämää tärkeämpää; en ainakaan noista kahdesta olisi tämän perusteella koskaan halunnut kuulla. Heidän tempauksensa kuin nämä suomen elovena-mielenosoitukset saavat tuntumaan, että tekijöillä on paljon tunnetta muttei lainkaan järkeä, eikä heidän mielipiteitään siis kannata noteerata. Paremminkin tuo näytti itse asiassa performanssilta nuoruuden hölmöydestä: näin tässä iässä. Rinnakkaisessa videoinstallaatiossa voitaisiin näyttää toimintatapoja eri i'issä.

Yllä olevan kommentin kirjoittanut henkilö on päätenyt tempauksen johdosta pohtimaan kumpi, elämä vai taide, on tärkeämpää, vaikka ei itse tekoa tunnu hyväksyvänkään. Kommentoija näkee tempauksen performanssina ja jopa ehdottaa sille kehitysideoita jatkoa varten - ”rinnakkaisessa videoinstallaatiossa voitaisiin näyttää toimintatapoja eri i'issä”. Performanssitaiteen katsotaan kuuluvan avantgarden perinteeseen, eli olevan tavallaan jatkumoa futurismin, dadaismin, surrealismin ja happeningin esittäville taidemuodoille. Näille kaikille yhteisiä piirteitä, jotka ovat usein läsnä myös modernissa performanssissa, ovat muun muassa järjestäytymättömyys, provokatiivisuus, epäkonventionaalisuus, hyökkäävä puuttuminen asioihin tai toimintakeskeisyys. (Carlson 2006, 125.) Dadaistiseen esityksenteeseen kuuluu myös yleisön ja yleisön reaktioiden ottaminen esitykseen mukaan (Carlson 2006, 142).

Kaikkien näiden elementtien voi nähdä olevan läsnä myös JSOn Auringonkukkia -tempauksessa.

Vaikka JSO päätyikin valitsemaan Van Goghin tempauksensa kohteeksi Warholin sijaan, ei jälkimmäisen meta-arvoa ole täysin hylätty. JSO mainosti maaliskuussa 2023 nettisivuillaan järjestämäänsä taidehuutokauppaa - mainoksena toimien Warholin keittotölkki-maalauksia jäljittelevä digitaalinen maalaus Heinzin tomaattikeittotölkistä, eli juuri sellaisesta tölkistä, jonka sisällön *Auringonkukkia* -maalauksella sai yllään. Taidehuutokaupan lisäksi JSOn tarkoitus on järjestää Lontoossa fyysinen taidenäyttely aktivistisesta taiteesta. Huutokaupan ja näyttelyn tavoitteeksi on kerrottu varojen kerääminen, sekä kulttuurisen sektorin osallistumisen vahvistaminen ilmastokriisiin vastaamisessa. Taidehuutokaupan mainoksessa toistetaan lausetta "there is no art on a dead planet", eli kuolleella planeetalla ei ole taidetta. (JSO Auction 2023).

On mielenkiintoista pohtia miksi taide- ja museoalan ammattilaiset eivät ole ainakaan julkisesti käyneet keskustelua siitä, että JSOn taidegalleriatempaukset voitaisiin nähdä myös performanssitaitteena. Syynä voi olla liian suuri arvostus, sillä vaikka museokenttä profiloituu yleisesti korkeiden arvojen ja ihmiselämän ja -kulttuurin suojelijana, on niiden vaikea hyväksyä tiettyjen rajojen rikkomista. Ylen haastattelema Kansallisgallerian pääjohtaja Kimmo Levä toteaa JSOn aktivisteista: "Toivoisin, että tekijät ymmärtäisivät, että he ovat mahdollisesti tuhoamassa korvaamattoman arvokkaita teoksia ja sitä kautta korvaamattomia arvoja." (Rinta-Tassi 2022). Kuitenkin MuseoPron verkkosivuilta löytyvässä artikkelissa vuodelta 2019 Kimmo Levä kirjoittaa, etteivät museot "voi katsella vierestä, kun niiden ympärillä tapahtuu. Eivät ainakaan ilmastonmuutosta" (Levä 2019). Levä toteaa tekstissään myös, että ilmastonmuutoksesta johtuvan inhimillisen hädän lisääntymisen varjossa "kulttuuriperintökohteiden ja kokoelmien vaarantuminen on museoidenkin murheista pienimpiä". Ristiriita on ilmeinen. Kun kulttuuriperintökohteen tuhoutumisen riski konkretisoitui JSOn tempauksen myötä, ei museoiden puolesta ymmärrystä ilmastonmuutosteemalle enää riittänytkään.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tutkimukseni perusteella Van Goghin *Auringonkukkia* -maalauksen käyttäminen aktivistisen tempauksen kohteena pääosin tuomittiin Suomalaisten verkkokeskustelijoiden toimesta. Tomaattikeiton heittämistä kuuluisan maalauksen päälle pidettiin lainvastaisena ja rangaistavana tekona. Tutkimieni kommenttien perusteella aktivismille haluttiin asettaa tiukempia rajoja, sillä vahingontekoa ei hyväksytty ”oikeanlaiseksi” aktivismiksi. Tärkeää on silti muistaa, että kommentteissa esiintyi myös JSOn aktivismia puoltavia näkemyksiä.

Aiemman tutkimuksen perusteella radikaalina pidetty aktivismi voi kuitenkin saada aikaan *radical flank effectin*, eli kasvattaa maltillisempien aktivistien määrää. Kaikenlainen julkisuus, siis myös negatiivinen, on lisäksi ympäristöaktivismille elintärkeää. Vain julkisuuden avulla aktivistien viestiä toistetaan mediassa ja saadaan levitettyä ihmisten korviin. JSOn toteuttamaa aktivismia voi myös tarkastella performanssitaitteen näkökulmasta, sillä akteissa on paljon tähän viittaavia piirteitä. JSO myös hyödyntää sanomissaan, mainoksissaan ja aktien suunnitteluissaan taidemaailmaan kuvastoa ja ilmiöitä.

JSOn tavoitteet ja suomalaisen yleisön mielipiteet kohtaavat toisensa siis ainakin siltä kantilta, että tavoiteltua huomiota ympäristöliikkeen viestille on saatu. Toisaalta kohtaamiset horjuvat viestin ymmärtämisen kannalta. Tiivistetysti voisi esittää, että JSO ajattelee tarkoituksen pyhittävän keinot, mutta suomalainen yleisö kokee tämän päinvastoin. JSOlla ei kuitenkaan ole toimintaa Suomessa, joten se miten täällä asioita arvotetaan, ei vaikuta liikkeen toimintaan Britanniassa.

Jatkotutkimuksen kannalta olisi mielenkiintoista selvittää Suomalaisen yleisön mielipiteitä JSOn toteuttamasta aktivismista nyt, kun tomaattikeittotempauksesta on jo kulunut reilu puoli vuotta. Voimakkaimmat tunnereaktiot ovat voineet laantua, etenkin kun yhä selvemmäksi on tullut, ettei *Auringonkukkia* -maalaus kokenut fyysistä vahinkoa. Mielenkiintoista olisi myös selvittää mielipiteitä samasta aiheesta, mutta rajata vastaajat taide- ja kulttuurialan ammattilaisiin ja museoalalla

työskenteleviin. Noudattelisivatko näkemykset Kansallisgallerian pääjohtajan mieli-
pidettä? Olisi kiintoisaa tietää, onko tapauksen johdosta Suomen rakastetuimpina pi-
dettyjen taideteosten suojelua ja vartiointia lisätty. Radikaalin aktivismin ollessa kui-
tenkin yhä hieman vierasta Suomalaisessa kulttuurissa, samankaltaista tomaattikeit-
toaktivismia täällä tuskin lähitulevaisuudessa esiintyy. Hyvänä esimerkkinä toimii
Elokapina, joka rajasi oman ”museoaktivisminsa” Urheilumuseo Tahton edustalle, eli
museon ulkopuolelle. Sisätiloihin ei uskallettu tai koettu aiheelliseksi tulla.

Tutkielmani rajoitteiksi osoittautui aiheen laajuus, jonka käsitteleminen kaikista
näkökulmista ei ollut mahdollista. Aihetta olisi voinut käsitellä myös esimerkiksi ver-
taamalla muiden sanoma- ja iltapäivälehtien uutisointia Helsingin Sanomien uutiseen,
sillä kielenkäyttö näissä uutisissa vaihtelee melko suuresti. Uutisoidessaan tomaatti-
keiton heittämisestä *Auringonkukkia* -maalauksen päälle, esimerkiksi Iltalehti ja Iltasa-
nomat korostivat omissa otsikoissaan maalauksen rahallista arvoa: ”Aktivistit sotki-
vat keitolla Van Goghin arvotaulun – arvo yli 84 miljoonaa dollaria” (Hänninen 2022),
sekä ”Ympäristöaktivistit viskasivat tomaattikeittoa van Goghin satojen miljoonien
arvoiselle taululle” (Iltasanomat 2022). Silmiinpistävää otsikoissa on myös termit ”sot-
kivat” ja ”viskasivat”, mitkä saavat tempauksen kuulostamaan väkivaltaiselta. Myös
tempauksen vertaamista performansitaiteeseen olisi voinut laajentaa, sillä tästä nä-
kökulmasta löytyi tulkintoja tutkielmaa kirjoittaessa koko ajan lisää. Tämän tutkiel-
man pituuden rajoissa sekä aiheen rajauksen puolesta nämä pohdinnat oli pidettävä
melko lyhyinä.

Kaiken kaikkiaan tästä tutkielmani aiheesta riittäisi vielä paljon tutkittavaa jat-
koa ajatellen. Kenties JSO myös toteuttaa uusia tempauksia, jotka rikkovat kansainvä-
lisen uutisoinnin kynnyksen. On mielenkiintoista jäädä seuraamaan nostattaako min-
käänlainen muu aktivismin muoto ja kohde sellaista kohua, kuin *Auringonkukkia* -
maalauksen käyttäminen mielenosoituksen kohteena nostatti.

LÄHTEET

Aineisto

Huhtamäki, Hanna ja Eleonoora Riihinen. 2022. "Ympäristöaktivistit heittivät tomaattikeittoa Van Goghin teoksen päälle." *Helsingin Sanomat*, 14.10.2022. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009135842.html>

Muut lähteet

A22 Network. 2022. "A22 Network declaration on the crisis." Viimeksi muokattu 4.2022. <https://a22network.org/en/>

Animalia. 2022. "Suomalaisista 80 % vastustaa nykymuotoista turkistarhausta". 25.11.2022. <https://animalia.fi/2022/11/25/suomalaisista-80-vastustaa-nykymuotoista-turkistarhausta/>

Benson, Andrew. 2022. "British Gran Prix: Lewis Hamilton backs protests but Mercedes questions methods." *BBC Sport*, 3.7.2022. <https://www.bbc.com/sport/formula1/62030105>

Carlson, Marvin. 2006. *Esitys ja Performanssi – kriittinen johdatus*. Helsinki: Like.

Durbin, Andrew. 2022. "An Interview with Just Stop Oil." *Frieze*, 18.10.2022. <https://www.frieze.com/article/interview-just-stop-oil>

Elokapina (@elokapina). 2022. "Maailmalla museoaktivismi leviää ja suomalaiset odottavat mikä on Elokapinan vastine tälle liikehdinnälle. Tällä viikolla se selviää". Twitter, 24.11.2022. <https://twitter.com/elokapina/status/1595681370310836226?lang=en>

Encyclopedia Britannica. 2023. "Andy Warhol." Luettu 8.3.2023. <https://www.britannica.com/biography/Andy-Warhol>

Extinction Rebellion. "About Us" Luettu 6.4.2023. <https://rebellion.global/about-us/>

Gayle, Damien. 2022. "Environmental activists disrupt Bafta red carpet in London." *The Guardian*, 13.3.2022. A. <https://www.theguardian.com/environment/2022/mar/13/environmental-activists-disrupt-bafta-red-carpet-in-london>

Gayle, Damien. 2022. "Just Stop Oil activists vow to continue until all are jailed." *The Guardian*, 12.4.2022. B. <https://www.theguardian.com/environment/2022/apr/12/just-stop-oil-protesters-vow-to-continue-until-all-are-jailed>

Gayle, Damien. 1.4.2022. "Inside Just Stop Oil, the youth climate group blocking UK refineries." *The Guardian*, 1.4.2022. C. <https://www.theguardian.com/environment/2022/apr/01/down-to-earth-just-stop-oil-protest>

Gayle, Damien. 2022. "Just Stop Oil protesters blockade central London petrol stations." *The Guardian*, 26.8.2022. D. <https://www.theguardian.com/environment/2022/aug/26/just-stop-oil-protesters-blockade-central-london-petrol-stations>

Gayle, Damien. 2022. "Just Stop Oil campaigners glue themselves to Da Vinci copy in Royal Academy." *The Guardian*, 5.7.2022. E. <https://www.theguardian.com/artand-design/2022/jul/05/just-stop-oil-campaigners-glue-themselves-to-da-vinci-copy-in-royal-academy>

Glover, Sam ja James Özden. 2022. "Disruptive climate protests in the UK didn't lead to a loss of public support for climate policies". Effective Altruism Forum. <https://forum.effectivealtruism.org/posts/YDtsGHmDJMsAWB7Wt/disruptive-climate-protests-in-the-uk-didn-t-lead-to-a-loss>

Harkki, Sini. 2021. "Haagan liikenneymyrästä Tuomiokirkon portaille". Teoksessa *Viimeinen siirto – suomalainen ympäristöliike nyt eli kuinka mahdoton tehdään*, toimittanut Teemu Vaarakallio, 59–84. Helsinki: S&S.

Honkatukia, Päivi ja Tiina Rättilä. 2021. "Nuorisopoliittisesta vaikuttamisesta "house on fire" -aktivismiin". *Nuorisotutkimus* 2: 1–7.

Hulkko, Liisa. 2018. "Luonnon puolesta 80 vuotta". *Suomen Luonnonsuojeluliitto*, 11.9.2018. <https://www.sll.fi/2018/09/11/luonnon-puolesta-80-vuotta/>

Hyttinen, Kati. 2022. "Elokapina ja Greenpeace vastustivat urheilumuseon näyttelyn sponsorivalintaa: "Voisi verrata siihen, että tupakkayhtiö sponsoroi syöpäsairaalaa"." *Mtv Uutiset*, 24.11.2023. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/elokapina-osoittaa-mieltaan-urheilumuseon-nayttelyssa-helsingissa-varoitti-toimista-etukateen-vastustaa-sponsorivalintaa/8578430>

Hänninen, Sofia. 2022. "Aktivistit sotkivat keitolla van Goghin arvotaulun – arvo yli 84 miljoonaa dollaria". *Iltalehti*, 14.10.2022. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/2408caba-be68-49d6-9ab8-4391107977b7>

Iltasanomat. 2022. "Ympäristöaktivistit viskasivat tomaattikeittoa van Goghin satojen miljoonien arvoiselle taululle". 14.10.2022. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000009136624.html>

Immonen, Kari. 1999. "Kulttuurin kentän muuttuminen". Teoksessa *Puolivuosisataa – MMM juhla*, toimittanut Anne-Maria Latikka, 16–23. Keuruu: Otava.

Iso-Markku, Jaana ja Allan Tiitta. 1999. "Vuoden uutiset ja ilmiöt". Teoksessa *Puolivuosisataa – MMM juhla*, toimittanut Anne-Maria Latikka, 234–285. Keuruu: Otava.

Just Stop Oil. "FAQs." Luettu 6.4.2023. <https://juststopoil.org/faqs/>

Just Stop Oil. 2022. "Breaking: 'Just Stop Oil' youth campaigners deliver ultimatum to Boris Johnson." 14.2.2022. <https://juststopoil.org/2022/02/14/breaking-just-stop-oil-youth-campaigners-deliver-ultimatum-to-boris-johnson/>

Just Stop Oil. "No Art on a Dead Planet." Luettu 6.4.2023. <https://juststopoil.org/wp-content/uploads/JSO-AUCTION-PDF-1.pdf>

Kielitoimiston Sanakirja. "tärvellä." Luettu 6.4.2023. <https://www.kielitoimiston-sanakirja.fi/#/t%C3%A4rvell%C3%A4?searchMode=all>

Kirsi, Katri. 2022. "Mielenosoittajia kaasulla sumuttaneita poliiseja syytetään pahoinpitelystä – syyttäjä: Oikeusvaltion täytyy kestää parin kaistan sulkeminen". *Yle*, 3.6.2022. <https://yle.fi/a/3-12474963>

Konttinen, Esa. 1999. *Ympäristökansalaisuuden kyläsepät*. Jyväskylän yliopistopaino.

Konttinen, Esa ja Jukka Peltokoski. 2004. *Ympäristöprotestin neljäs aalto – eläinoikeusliike ja uuden polven ympäristöradikalismi 1990- luvulla*. Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy.

Levä, Kimmo. 2019. "Ilmastonmuutos on museoidenkin asia". *MuseoPro*, 18.4.2019. <https://www.museopro.fi/fi/nakokulmat.php?aid=14529&k=14295>

Lights, Zion. 2022. "Tomato soup, a famous painting and a viral clip. What makes a protest work?" *Open Democracy*, 21.10.2022. <https://www.opendemocracy.net/en/just-stop-oil-extinction-rebellion-climate-protest/>

Luontoportti. "Laulujoutsen". Luettu: 4.4.2023. <https://luontoportti.com/t/619/laulujoutsen>

McGovan, Jack. 2022. "Is breaking things the best way forward for climate activists?" *Open Democracy*, 13.10.2022. <https://www.opendemocracy.net/en/climate-crisis-sabotage-property-destruction/>

Metsähallitus. "Luonto ja ihminen – luonnonsuojelun ja virkistyspalveluiden kehitys". Luettu: 4.4.2023. <https://www.metsa.fi/metsahallitus/nain-toimimme/historia/luonnonsuojelun-ja-virkistyspalveluiden-kehitys/>

Mäntynen, Anne ja Sari Pietikäinen. 2019. *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.

Pandey, Manish. 2022. "Just Stop Oil: why protesters are tying themselves to goalposts." *BBC News*, 21.3.2022. <https://www.bbc.com/news/newsbeat-60795041>

Rinta-Tassi, Minna. 2022. "Kansallisgallerian johtaja taidehyökkäyksistä: "Ilmastonmuutos on vakava asia, mutta aktivistien tapa tuhota arvokkaita teoksia on väärä". *Yle*, 17.10.2022. <https://yle.fi/a/74-20001643>

Shackle, Samira. 2022. " 'We'll be hated, but it will stir things up': Insulate Britain on what happened next – and being right all along." *The Guardian*, 17.12.2022. <https://www.theguardian.com/environment/2022/dec/17/insulate-britain-on-what-happened-next-energy-crisis>

Sivistyssanakirja. "Performanssi". Luettu 4.4.2023. <https://www.suomisana-kirja.fi/performanssi>

Sohlstén, Jemina. 2007. "Liikkeen voima (1979–1987)". Teoksessa *Edellä! Vihreä liitto 20 vuotta*, toimittanut Tanja Remes ja Jemina Sohlstén, 27–58. Helsinki: VSL.

Tuuli Rajavuori, sähköposti Museoposti-listalle, 24.11.2022.